

τὸν ἀναγνωρίσει ἐγγράφως· τοῦτο δὲ ἦτον ἀδύνατον νὰ γένη διὰ τὰς προσκαθεθείσας αἰτίας, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔμεινεν εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν.

Εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ συνέβη καὶ ἔλλειψις τροφῶν· οἱ στρατιῶται, οἱ ὅποιοι δὲν ἤλπιζον πλέον νὰ κάμῃ καρπὸν αὐτὸ τὸ στρατόπεδον καὶ ἐπεθύμουν τὴν διάλυσίν του, ἔκαμαν ἰσχυρὰ παράπονα εἰς τοὺς ἀρχηγούς των, αὐτοὶ δὲ ἐγνωστοποίησαν ταῦτα εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον, ὅστις εὕρισκετο κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἰς Μέγαρχα. Μ' ὄλον ὅτι ἔγεινεν ἡ ἐξοικονόμησις τῶν τροφῶν καὶ τὸ πρᾶγμα ἔλαβε τὴν ἐπιθυμητὴν διόρθωσιν, τὸ κακὸν ὅμως τῆς λιποταξίας ὄχι μόνον δὲν ἐδιορθώθη, ἀλλ' ἐξηπλώθη καὶ εἰς τοὺς ἀξιωματικούς, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀρχίσει νὰ φοβῶνται καὶ διὰ τὴν ἰδίαν των ὑπαρξίν καὶ ἀσφάλειαν, διότι ἔβλεπον λιποτακτοῦντας ἀδιακόπως τοὺς στρατιώτας των μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικούς ἐπεχείρησαν μάλιστα νὰ λιποτακτήσωσιν, ἀλλὰ γενόμενοι γνωστοὶ ἐπέσυρον εἰς ἑαυτοὺς τὸ ὄνειδος ὄλου τοῦ στρατοπέδου· μ' ὄλον τοῦτο ἔγειναν αἴτιοι νὰ ἐισχωρήσῃ γενικὴ ὑποψία εἰς ὄλους τοὺς συγκροτοῦντας τὰ διάφορα σώματα, ὥστε οὔτε ὁ ἀξιωματικὸς ἐνεπιστεύετο εἰς τὸν στρατιώτην, οὔτε ὁ στρατιώτης ἔβαλλε βέβαιον εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀρχηγοῦ του· ὥστε μόνον σχεδὸν αἴτιον, τὸ ὅποιον ἐμπόδιζεν ἐπι τὴν διάλυσιν τοῦ στρατοπέδου, ἦτον τῶν πλοίων ἡ ἔλλειψις.

Ὁ ἀρχιστράτηγος βλέπων τὴν ἐλεεινὴν ταύτην κατάστασιν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ κάμῃ κάμμειαν διόρθωσιν, ἐπροσάλασεν εἰς συμβούλιον ὄλους τοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς ἐρώτησε πῶς ἠδύνατο νὰ κάμῃ σταθερὸν τὸ στρατόπεδον καὶ ν' ἀποφύγῃ τὸν κίνδυνον τῆς διαλύσεως. Ὁ Κῆτζος Τζαβέλας ὡς ἐκ μέρους καὶ τῶν λοιπῶν εἶπεν ὅτι, διὰ νὰ κατορθωθῇ τοῦτο πρέπει νὰ μὴ συμβῇ ἡ παραμικρὰ ἔλλειψις τροφῶν, νὰ προσκληθῶσι δὲ καὶ νέα στρατεύματα. Ὁ ἀρχιστράτηγος ὑπεσχέθη νὰ κατορθώσῃ ἀμφοτέρω· ἀλλὰ μ' ὄσην εὐκολίαν αὐτὸς ὑπέσχετο, μὲ τόσην δυσκολίαν ἐπίστευον οἱ Ἕλληνας. Ἔως οὗ δὲ νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ ἀρχιστράτηγος τὰς ὑποσχέσεις του, ἀπεφασίσθη νὰ διαθέσωσιν ἐπὶ τὸ ὠφελιμώτερον τὸ ἤδη ὑπάρχον στρατεύμα. Ἐπροβλήθησαν ἀπὸ τινος μερικαὶ μετατοπίσεις, δὲν ἐνεκρίθησαν δὲ ἀπὸ ἄλλους, καὶ τέλος διελύθησαν οἱ συνελθόντες, ἀφήσαντες τὰ πρᾶγματα εἰς τὴν ἰδίαν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὕρισκοντο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ Νικητάς εἶτε κατὰ τύχην, εἶτε ἐκ προμελέτης λαμβάνει μίαν σημαίαν καὶ συναθροίσας περὶ αὐτὸν ἕως πεντακοσίους στρατιώτας, κηρύττει τὸν Τζαβέλαν ἀρχηγὸν τοῦ στρατεύματος καὶ συγχρόνως ζητεῖ καὶ ἀπὸ τὸν ἀρχιστράτηγον τὴν ἐπικύρωσιν. Ὁ ἀρχιστράτηγος εἶχεν ἤδη γνωρίσει καλῶς τοὺς συγκροτοῦντας τὸ στρατόπεδον καὶ ἤξευρε πόσον δύσκολος ἦτον ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ τοῦ προβλήματος· μ' ὄλον τοῦτο εἶπεν ὅτι

ἀποδέχεται τὸ πρόβλημα καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν θέλει ἐκδώσει περὶ τοῦτου διαταγὴν. Ὁ Νικητάς ἐπιστρέφει εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Τζαβέλα καὶ τὴν συγχάρισι· διὰ τὸν διορισμὸν· αὐτὸς ὅμως ἐγνωρίζε πολλὰ καλὰ τὰ πρᾶγματα ὥστε νὰ βάλῃ βέβαιον εἰς τὰ λεγόμενα. Ὁ Νικητάς μ' ὄλον τοῦτο διέταξε τοὺς περὶ αὐτὸν καὶ ἐπυροβόλησαν τρεῖς· τοῦτο κατὰ μίμωσιν ἔγεινε καὶ εἰς τὸ λοιπὸν στρατόπεδον· ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἐκινήθη εἰς τοῦτο μηχανικῶς, νομίζον ὅτι αἰτία ἦτον κάμμεια χαροποιὰ ἀγγελία. Χωρὶς καρπὸν ἀπέβη καὶ τοῦτο τὸ κίνημα τοῦ Νικητά, διότι οὔτε ὁ Τζαβέλας ἀνεδέχθη τὰ χρῆν ἀρχηγοῦ, οὔτε τὸ στρατόπεδον τὸν ἐγνωρίσεν, ἢ τὸν ἐνόμισεν ὡς τοιοῦτον.

Εἶδον τέλος πάντων ὄλοι· οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοπέδου, ὅτι μ' ὄλας τὰς προσκαθεθείσας των ἦτον ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ τὸ στρατόπεδον· καὶ οὕτω συνελθόντες εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον τοῦ ἐπρόβαλον ν' ἀφήσῃ τὴν θέσιν ταύτην καὶ νὰ μεταβιβάσῃ τὰ στρατεύματα εἰς τὴν Μεγαρικὴν. Ὑστερον ἀπὸ πολλὰς παρακινήσεις τὰς ὁποίας ἔκαμεν ὁ ἀρχιστράτηγος εἰς τοὺς ἀξιωματικούς διὰ νὰ μείνωσι, βεβαιωθεὶς ἀπὸ ὄλους ὅτι δὲν ἦτον πλέον δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ στρατόπεδον εἰς τὰς θέσεις ταύτας, ἀπεδέχθη τὸ πρόβλημα καὶ διέταξε τὰ περὶ τῆς μεταβάσεως. Κατ' αὐτὸν λοιπὸν τὸν τρόπον ἐν μέγιστον στρατόπεδον, τὸ μεγαλύτερον ἀπ' ὅσα συνεκροτήθησαν καθ' ὄλον τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεώς μας, διελύθη ἢ μᾶλλον ἀπέθανε διὰ μίαν καὶ μόνην αἰτίαν, τὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ του.